

Nocturne voor Messina

Nocturne
voor
Messina

Colofon

Titel: Nocturne voor Messina

Auteur: Boris Eustatia

Druk: Wilco

Vormgeving: Coco Bookmedia

Omslag: Studio Jan de Boer

NUR 301

ISBN/EAN: 978-90-833000-0-9

1e druk, september 2023

© 2023, Boris Eustatia

www.lobsterpublishing.nl

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever of de auteur.

Voor Elif schreef ik deze roman.

Elif, jij bent mijn Messina,

mijn Donna, mijn Elif.

David

De rode reiskoffer van mijn moeder stond midden in de woonkamer. Gewoonlijk stond dat ding in de slaapkamer van mijn ouders, tegen de muur, aan haar kant van hun bed. Gereisd werd er zelden. Ik voelde meteen dat er iets niet in orde was. Het huwelijk van mijn ouders was niet sprankelend, verre van dat, alleen het hoogstnoodzakelijke zeiden ze tegen elkaar. De langdurige stiltes waren benauwend. Alsof er wel telkens dringend getelefoneerd moest worden, stond prominent op de salontafel een zwarte bakelieten telefoon. Op mijn tiende verjaardag is het ding voor de laatste keer overgegaan. Verkeerd verbonden. Dat was bijna twee jaar geleden.

Dit keer zat mijn moeder aan de eettafel met haar rug naar mij toe, ellebogen op tafel en haar handen voor haar ogen, bewegingsloos. Plotseling stond ze op, draaide zich met een ruk naar ons toe en zei: 'Ik ga jullie verlaten.' Haar stem klonk onvast. Met 'jullie' bedoelde ze mij en mijn vader. Ze zei het bijna smekend, alsof ze hoopte dat we haar niet op andere gedachten zouden brengen. Ik keek haar verschrikt aan, maar ze ontweek mijn blik. Ze was dus van plan om te vertrekken en mij bij hem achter te laten. Mijn moeder liep naar haar koffer, het ding was zo groot dat het tot boven haar heupen kwam. Het uitschuifbare handvat reikte bijna tot aan haar schouders.

Mijn tranen drukten hard tegen mijn ogen. Ik wilde haar zoveel vragen, maar mijn keel zat op slot. Hoelang liep ze al rond met dit plan? Hoe vaak had ze al naar mij gekeken en geweten dat ze dit ging doen? Zoiets deed je niet impulsief, en zo had het ook niet geklonken, eerder alsof ze niet alleen wist dat dit

niet het juiste moment was, maar dat er ook nooit een juist moment ging komen.

Enkele minuten na haar aankondiging vertrok ze. Mijn vader keek haar ongebruikelijk lang aan met een blik die wisselde tussen stoïcijns en opperste verbazing. Mijn moeder draalde nog even, ze wist niet zo goed hoe ze het ging doen, weggaan. Ze opende de deur, trok de koffer met enige moeite over de drempel, draaide zich half om en groette nog een laatste keer, met een meisjesachtig slap handje. Ik zag hoe haar rode nagellak in het zonlicht glansde. Die ochtend had ik nog toegekeken toen ze haar nagels aan de eettafel deed, langzaam en secuur.

Opnieuw durfde ze me niet aan te kijken. Vluchtig keek ze over me heen, terwijl ze zich ervan vergewiste niets belangrijks te vergeten. Ze trok de deur achter zich dicht, met een stevige ruk. Ze liep op hoge naaldhakken en in een strakke rok, waardoor ze alleen kleine pasjes kon zetten. Langzaam tikte het geluid van haar hakken weg.

Ik keek vaak naar haar als ze voor de spiegel stond en haar lange blonde haren borstelde. Oneindig lang duurde dat. Van boven naar beneden, in lange halen. Dan keek ze naar mij, zonder me echt te zien. Ik zag eruit als een half engeltje, met een licht tintje en donkere krullen. Ik was duidelijk geen zuiver Nederlands kind, spiegels liegen niet, maar hoe ik aan mijn tint en krullen kwam, daar mocht ik niet naar vragen.

Mijn moeder las veel en wilde dat ik zoveel mogelijk dezelfde boeken las als zij. Dan zei ze: ‘Lees dit boek ook maar, David, dan word je een slimme jongen.’ Dat vond ik fijn om te horen. De meeste titels ben ik intussen vergeten, maar *De grote Gatsby* van F. Scott Fitzgerald, *Honderd jaar eenzaamheid* van Gabriel García Márquez en *Zwerftocht naar Arifina* van M. van Maaswijk herinner ik me nog goed. Over dat laatste boek zei mijn moeder dat het door mijn opa was geschreven. Ik wist niet eens van het bestaan van een opa. Ze wilde er ook niet meer over kwijt dan dat ik alles wat ik over hem wilde weten in dat boek

kon lezen. Lang niet alles wat ik las, begreep ik. De meeste boeken die ze me aanbeval stemden somber, maar het voelde alsof mijn moeder en ik dan samen iets deelden.

Elke maandagavond kreeg ik pianoles van haar, daar werd nooit van afgeweken. Ze gaf haar aanwijzingen op zachte toon, maar nauwgezet. Als mijn moeder voorspeelde, zat ze roerloos op de pianokruk, met kaarsrechte rug. Alleen haar handen bewogen. Wát een handen. Met haar vingervlugheid kon mijn moeder de piano laten huilen, zo mooi.

Mijn vader zat dan in de woonkamer, voor de tv op de zwarte kunstleren bank. Hij keek altijd naar een Duitse zender, of wij nu pianospeelden of niet. Als de les begon, stond hij op, zette het geluid harder en ging weer zitten. Dat was de belangrijkste interactie in ons gezin.

Mijn vader was geen onknappe man. Hij had iets Pruisisch, iets onverzettelijks, met zijn brede kaaklijn en priemende ogen waaruit verbittering sprak. De weinige keren dat hij mij recht aankeek, zag ik telkens iets triests, alsof hij zich het leven anders had voorgesteld en, erger nog, alsof mijn bestaan zijn geluk op de een of andere manier in de weg stond.

Mijn leven bestond uit school, lange stiltes, lezen, pianospelen en af en toe een uitstapje, meestal een wandeling met mijn moeder. Dan reden we vanuit Boekel naar het bos bij de Hatertse Vennen, in de buurt van Nijmegen. Mijn moeder had een onvaste rijstijl. Ze zat dicht op het stuur en hield dat met beide handen stevig vast. Het was een flink stuk rijden, deels over een provinciale weg met betonplaten. Ik zat achterin en als het monotone bonken van de wielen begon, was ik bang dat we een lekke band zouden krijgen en niemand ons zou komen helpen. Tijdens het wandelen durfde ik haar wel wat te vragen.

‘Mama, waarom praten jullie nooit met elkaar?’

‘Mama, hoe kom ik aan mijn krullen?’

‘Mama, waarom mogen er geen vriendjes komen spelen?’

Nooit gaf ze antwoord. Ze praatte over dit of dat, ze maakte zich zorgen over de zure regen. Dat alle bomen daaraan kapot-

gingen en dat niemand dat wat leek te kunnen schelen. Ook vertelde ze hoezeer ze Dmitri Sjostakovitsj bewonderde, haar lievelingscomponist, en hoe mooi ze diens *Vierde Balletsuite* vond, vooral het eerste deel. Mooi en zwaar als het leven. Ze zei dat als ik groter was, ze dan samen met mij naar Curaçao wilde vliegen. Het leek haar daar zo prachtig, zonder dat ze me vertelde wat haar daar zo prachtig leek.

‘Waar ligt Curaçao, mama?’

Geen antwoord. Vaak stopte ze midden in een zin, keek zwijgend in de verte en droomde weer weg. Als we wandelden en het miezerde, dan deed ze haar lichtrode regenlaarzen aan, met van die meisjesachtige witte stippen. Die lagen altijd achter in de auto.

Mijn moeder was een elegante, sprookjesachtige vrouw. Naast prachtig lang, blond haar en elegante vingers met meestal vuurrood gelakte nagels, had ze helblauwe ogen. Een klein deel van haar linker-iris was smaragdgroen. Dat deel kon soms fel oplichten, terwijl haar gezicht verder uitdrukingsloos bleef. Als het stormachtig weer was en regenachtig, dan zag ze er kwetsbaar uit met haar verwaaide haar. Soms pakte ik haar hand vast en dan keek ze me van opzij afwezig aan, alsof ze het ook allemaal niet wist. Ze liet het even toe, maar wrong zich meestal snel weer los.

Die ene keer dat ik een vriendje mee uit school nam om te spelen, stuurde ze hem al bij de voordeur weg. Dat deed ze allervriendelijkst, maar resoluut: ‘Ach jochie, toch. Jij wilde met David spelen? Het komt vandaag niet zo goed uit. David moet straks nog naar de tandarts. Een ander keertje misschien.’ Daarna trok ze me mee naar de keuken, keek schichtig in de richting van mijn vader en, terwijl ze me stevig vasthield bij mijn arm, siste ze in mijn oor: ‘Wil je dat nooit meer doen!’ Dat liet ik daarna wel uit mijn hoofd.

Twee keer per jaar moesten mijn ouders mee naar de dorpschool om mijn voortgang te bespreken, daar viel niet aan te ontkomen. Dan zaten we in mijn klaslokaal, aan voor hen veel

te lage tafeltjes. Tijdens het laatste voortgangsgesprek, ik zat inmiddels in de zesde klas, leidde meester Leo zijn schooladvies voor mij in met: 'Ik blijf het bijzonder vinden dat deze krullenbol zo goed kan leren. Niet exceptioneel goed, dat zeker niet, maar het is wel ver bovengemiddeld voor onze school.' Hij richtte zich daarna tot mijn vader.

'David is uw zoon, toch? Ik bedoel, ik heb mij eigenlijk altijd al afgevraagd of hij ook uw echte...'

Mijn vader onderbrak hem met een blaffend: '*Machen Sie weiter!*' Niet eerder verhief hij zijn stem zo plotseling, en zeker niet in het Duits. Mijn leraar versteende. Er volgde een ongemakkelijke stilte die mijn moeder verbrak door het poeslief be-noemen van nietszeggheden over mij. Mijn moeder en vader spraken daarbij expres uiterst geaffecteerd Nederlands. Meester Leo deed krampachtig zijn best om dat ook te doen, maar struikelde telkens over zijn goedgezakkige Brabants. Het hele register aan valse vriendelijkheid en geveinsde gezelligheid werd hier geacteerd door drie idioten, buitenstaanders zagen er wellicht zelfs vier. We reden terug naar huis, met mijn moeder zoals altijd aan het stuur. Ik vermoed dat mijn vader geen rijbewijs had. Ook daar sprak hij zich nooit over uit. Ze zaten kaarsrecht naast elkaar en keken strak voor zich uit.

Het zal hooguit een week of zes daarna zijn geweest dat mijn moeder vertrok. Mijn vader en ik zijn haar niet achterna gerend. Wat konden we doen? We zaten naast elkaar op de bank, zwijgend, nukkig. Na een tijd voelde ik dat mijn been trilde. Ik kon me niet langer inhouden en snotterde: 'Waar denkt ú dat mama naartoe is?' Geen antwoord. Uren zaten we daar. Het was een doof soort zwijgen. Er drong geen geluid uit de omgeving door.

Het schemerde nog maar kort toen er werd aangebeld, ik schrok ervan. In de blik van mijn vader dacht ik opluchting te zien, alsof mijn moeder zich alsnog had bedacht. Het was mijn moeder niet, natuurlijk niet, ze had sleutels van het huis. Op de stoep stonden twee agenten. De kleinere van de twee keek alleen maar naar de punten van zijn schoenen, de ander stelde eerst

wat betekenisloze vragen. Daarna onderbrak hij zichzelf midden in een zin. Met een krachteloze stem zei hij dat het hem verschrikkelijk speet. Een ongeluk, 'zeer ernstig'. Het werd zwart voor mijn ogen.

Later hoorde ik dat een vrachtwagen technische problemen had gehad en achter op de file was gereden. Anderen dachten dat de chauffeur dronken achter het stuur in slaap was gevallen. Het viel niet te bewijzen. Mijn moeder stond in die file richting Venlo. Waar was ze naartoe op weg? Het moet een enorme klap zijn geweest. Volgens deskundigen was ze op slag dood. Ik mocht haar niet meer zien, niemand wilde zeggen waarom niet. Pas nu begrijp ik wat ik zou hebben aangetroffen in haar kist. Mijn vader heb ik in mijn leven maar één keer zien huilen. Dat was kort nadat de agenten vertrokken waren.

Haar rode koffer was op een paar krassen na nog helemaal gaaf. Een klein wonder, zeiden ze. De koffer kregen we terug, mijn moeder niet. Zonder te kijken wat erin zat, zette mijn vader hem terug op de plek waar 'ie altijd al stond. Waarom speelden mijn ouders dat dwaze spel van veelvuldig zwijgen? En waarom hielden ze dat zo lang vol?

Bij de begrafenisplechtigheid in het crematorium waren weinig mensen. De uitvaartleider las een korte tekst voor die ook bij iedere andere overledene had gepast. Mijn vader bewoog niet, hij droeg een zwart pak en een zwart overhemd. Maandenlang droomde ik over het ongeluk, dan schrok ik wakker en hoopte ik vurig dat het niet echt was gebeurd.

Ik vroeg mijn vader of ik op pianoles mocht, omdat ik met zelf oefenen geen vooruitgang meer boekte. In plaats daarvan schreef hij mij in voor karate. 'Omdat je een mietje bent.' Maar volgens mij was het omdat het hem te veel aan haar deed denken. Ik wist niet hoe ik eronderuit kon komen. Ik was ook wel nieuwsgierig, want naast school zat ik verder toch alleen maar hele dagen binnen.

Het sportzaaltje rook naar zweet en amateurisme. Aan de wanden hingen houten klimrekken, sommige scheef in hun

hengsels, met vergeelde dwarslatten, uitgebeend door de tijd. De tl-verlichting gaf slecht licht, de somberte van een dreigende regenbui. Twee sportleraren, Pierre en Jos, hadden zich bekwaamd in Muay Thai. Dat was nieuw in Nederland en dat ging het helemaal worden; volgens hen was het veel interessanter dan karate. Voor mij betekende het vooral dat ik op onverwachte momenten vliegende trappen tegen mijn kop kreeg.

‘Blijven opletten, David!’ riepen ze dan, terwijl ze in hun korte, gifgroene sportbroekjes met clubembleem lichtvoetig om mij heen dartelden. Ze maakten vinnige boksbewegingen in mijn richting; op elke stoot volgde een driftig pufgeluid. Als ik huilde kreeg ik een stomp op mijn neus. Daarvan spoten de tranen uit mijn ogen. Tranen van trots, die mochten wél.

Ze vonden het al snel welletjes. ‘Het heeft allemaal weinig zin met jou.’ Ze hadden gelijk. Ik had enige aanleg, maar ik deed er onvoldoende mijn best voor. Pierre en Jos gaven liever les aan kinderen die wel gemotiveerd waren. Dat waren hoekige boerenzonen, met grove handen waarmee ze fantastisch de steel van een riek konden omklemmen, of varkens aan hun achterpoten uit de Peelse klei konden trekken. Pianospelen konden ze vast niet. Hoe konden ze met zulke geblokte heupen ooit hun traptechniek verbeteren? Iedereen zag toch dat ik veel makkelijker bewoog dan zij, maar mijn ongeïnteresseerde houding zal irritatie hebben opgewekt. We hadden ook niets om te bepraten. Ik kreeg het wel verzonnen in mijn hoofd, maar goede zinnen formuleren duurde te lang. Na een paar keer ‘nou, daar wordt er ook één wakker’ en ‘die heeft het hoog in de bol’ stopte ik met pogen bijdehand te doen. Pierre was trouwens zo verkeerd nog niet: ‘Nooit opgeven, David! Als je buigt, maken ze je kapot.’ Voor mijn incasservermogen was het goed en ik leerde hoe ik een aardige tik moest uitdelen.

Aan het begin van de zomervakantie, kort voor mijn vijftiende verjaardag, verhuisden we naar Malvert, een wijk in het stadsdeel Dukenburg aan de zuidwestkant van Nijmegen. Waarom

we verhuisden was me een raadsel. Of je nou in Boekel of in Nijmegen de godganse dag op de bank voor de tv zat, dat kon het verschil niet zijn. Een grote stad sprak me wel aan, al had ik geen idee wat ik ervan moest verwachten.

In Dukenburg hadden de straten geen namen maar nummers, dat was modern. Het paste bij de sfeerloze uniforme rijtjeshuizen. De meeste vaders werkten bij Philips, of bij de universiteit. De kinderen uit de buurt speelden veel buiten, maar wilden niets van mij weten. Dat vond ik niet zo erg, voor buitenspelen vond ik mezelf te oud. In de buurt was wel veel groen. Ik liep graag over het Aldenhofpaadje langs de Van Apelterenweg. Daar stonden grote eiken dicht op elkaar die het zo donker maakten dat het net een sprookjesbos was. Onze nieuwe huurwoning was niet bijzonder, een flink stuk kleiner dan het vrijstaande huis waar we vandaan kwamen. In de woonkamer stond de piano. De rode koffer was ook meeverhuisd, die zette mijn vader weer op zijn slaapkamer, naast het tweepersoonsbed en op ongeveer dezelfde plek als in ons vorige huis.

Die middag rook ons huis naar soep. Het was nooit echt smakelijk wat hij kookte, een beetje ondefinieerbaar zoals mijn vader zelf, maar het was wel met een onhandig soort zorgvuldigheid gemaakt. Moeders handgeschreven recept volgde hij minutieus. Voor elke nieuwe handeling zette hij nerveus zijn leesbril op en dan volgde opnieuw een grondig bestuderen, alsof het hogere wiskunde betrof. Ik begreep niet wat er zo moeilijk kon zijn aan het maken van waterige soep met enkele gelige kipstukjes en wat laffe groenten. In zijn gebaren zag ik plotseling onzekerheid, zelden kon ik zien wat er in hem omging. De geur gaf toch een gevoel van huiselijkheid. Alsof mijn moeder op die momenten zo uit de rode koffer kon stappen. Dan zou ze zeggen dat het allemaal één grote grap was geweest, een vergissing waar we niet te zwaar aan moesten tillen. We zouden geen vragen stellen.

Ik kroop achter de piano. Een van de lievelingsstukken van mijn moeder was *Nocturne opus 9 nr. 1* van Chopin. Gevoelig, ook wel pathetisch. Ik glimlachte verlegen naar mijn vader toen

hij naar de keuken liep. Ik had het gevoel dat het me zou kunnen lukken om het gezelliger met hem te krijgen. De gedachte kwam in me op om te zeggen dat ik van hem hield, bijna zei ik het, maar het was niet waar en hij zou het toch niet geloven. Soms had ik van die buien, dan wilde ik me gewoon weer even voelen zoals ik me weleens bij mijn moeder had gevoeld, de enkele keer dat ze door mijn haren streek.

Ik was ergens op driekwart van het stuk toen mijn vader vanuit de keuken terugliep en achter mij kwam staan. Mijn vader luisterde aandachtig, alsof hij mijn pianospel vergeleek met dat van mijn moeder, net zo gevoelig. Ik deed extra mijn best, liet nog wat meer van mijn vingervlugheid zien in de opmaat naar de slotakkoorden. Ik verwachtte zijn hand op mijn schouder zoals trotse vaders dat kunnen doen, de warme gloeiing van zijn handpalm.

Vanuit het niets kwam de zijkant van zijn vuist keihard op de bovenkant van mijn jukbeen terecht, zoals een honkballer *the perfect hit* slaat. Die kracht had ik nooit bij hem vermoed. Ik vloog van de pianokruk. Een ontploffing in mijn hoofd, gevolgd door een schelle fluittoon. Ik kreeg het warm, een klamme, felle koortsaanval. Mijn lip bloedde van de val op de grond en mijn kaak, zo bleek later, was door de klap gebroken bij het jukbeen. Mijn slapen bonkten van de pijn. Maar de pijn zelf was niet het ergste.

Ik lag op mijn bed, boven op de spreij, geen idee hoeveel tijd er was verstreken. Hij zal mij erop hebben gelegd, of er wellicht als een zak aardappelen op hebben gesmeten. Aan een kant was de spreij rood van het bloed, ik voelde de stolsels. Ik had nog steeds knallende koppijn. De fluittoon was er ook nog, ergens diep in mijn hoofd. Het lukte me niet om te stoppen met huilen. Twee dagen bleef ik in bed zonder iets te eten en zonder iets te drinken. Mijn vader is niet een keer naar me komen kijken.

Na een paar weken waren de zwellingen weg en nog een tijd later was ook de breuk genezen. Met geen woord heb ik erover gesproken. Niet met mijn vader en niet met iemand anders. Ik

deed alsof het niet was gebeurd, alsof het een ander was overkomen, iemand die mij dit allemaal in het grootste geheim had toevertrouwd.

Ellenique

Na de zomervakantie ging ik als instromer naar de vierde klas van het Stedelijk Gymnasium, aan de rand van het centrum van Nijmegen. In dit oude en statige gebouw, met het woord GYMNASIUM in grote zwarte letters op de gevel, voerde een koude stenen trap naar de eerste verdieping met klaslokalen met veel grote ramen. Ze keken uit op de Oranjesingel, een statige, boomrijke singel tussen het Keizer Karelplein en het Keizer Traianusplein.

Een voorzichtig begin van het nieuwe schooljaar, daar hoopte ik op. Rustig even de kat uit de boom kijken. Vooral niet meteen al te veel aandacht op mij laten vestigen, maar proberen een beetje ongeïnteresseerd cool te doen, een beetje ondoorgronddelijk. Ik zat achteraan en keek de klas rond. Niemand besteedde aandacht aan mij, alsof ik een vergissing was die vanzelf weer zou verdwijnen. De rector kwam met kordate pas de klas binnenlopen, knikte vriendelijk naar mij toen hij me zag zitten. Eerst volgden de gebruikelijke zinnen die hoorden bij het inluiden van een nieuw schooljaar, daarna ging zijn stem wat omhoog: ‘Zoals jullie vast allemaal gezien hebben, is David Schikowski nieuw hier op school. Hij heeft nog niet zo lang geleden zijn moeder verloren bij een ernstig auto-ongeluk. Wees daarom een beetje extra aardig voor hem.’ Daarna vroeg hij: ‘En David, misschien wil je jezelf ook nog even voorstellen?’

Rode vlekken in mijn nek. Opstaan durfde ik niet. Met zachte en onvaste stem antwoordde ik dat ik inderdaad David was, en dat de rector het belangrijkste al had verteld. Meer lukte niet. Dit was niet de entree die ik had willen maken. Nu moest

ik extra mijn best doen om niet, zoals op mijn vorige school, door de andere jongens te worden gepest.

Instromen was sowieso al lastig, zeker in de vierde klas. Alle banden waren gesmeed, de groepjes gevormd. Veel jongens waren zichtbaar nog aan het puberen, met kinderachtige springerige bewegingen en een onrustige huid, regelmatig rood van opwinding en acne. Sommige meisjes waren al verder in hun ontwikkeling en konden er in strakke truitjes allerverleidelijkst uitzien.

Het hielp niet dat ik aan het begin van elk schooljaar nieuwe kleren van mijn vader kreeg, waarmee ik het dan de rest van het schooljaar moest doen. Drie broeken en drie truien, allemaal uit dezelfde winkel van ‘veel voor weinig’. Waar het voor nodig was dat je al van kilometers afstand aan de kleur kon zien dat het allemaal goedkope synthetische troep was, was mij een raadsel. ‘Niet te dicht bij de verwarming staan, David!’ Het flauwe grapje werd tientallen keren gemaakt. Bij koud en droog weer raakte ik vaak zo statisch dat ik al bij dreiging van aanraking vonken regende. Tegen de lente waren mijn broeken ook steevast centimeters te kort. Pinokkio in mokka. Mijn deels ontblote benen oogden dan extra spichtig. Het hoogwaterprobleem loste zich langzaam op nu ik mijn eindlengte begon te bereiken, maar op maat was het nooit. Negen verschillende combinaties kon ik maken, net één te weinig om twee volle weken te bestrijken. En wat ik ook droeg, nooit gaf het enige aanleiding om deze ‘Wibraman’ of ‘Zeeman’ eens ergens thuis uit te nodigen. Die laatste bijnaam begreep ik eerst niet. Het klonk best goed, tot dat ik het doorhad en de spot in hun ogen zag.

Sommige meisjes leken in de eerste weken toch nog wel wat onrustig van mij te worden, alsof een vreemde iets meer te bieden had. Andere meisjes deden juist onnodig bot tegen me, vast om in het gevele te komen bij de stoere haantjes. Ze pikten venijnig naar me, alsof ik een exemplaar was dat niet helemaal goed was en beter kon worden vernietigd. Soms klauwden ze in hele groepjes tegelijk, de valse hennen, door oerangst gedreven, bang dat

mijn veronderstelde onvolkomenheid als een enge ziekte op hen zou kunnen overspringen. Dat verbale en non-verbale pikken gebeurde soms ook gewoon uit pure verveling. De aanvankelijke flirterige nieuwsgierigheid van sommige meisjes ebde ook snel weer weg. Ik ving een gesprekje op: ‘David is echt geen onaantrekkelijke jongen, maar wel liederlijk saai.’ Dat laatste gonsde nog lange tijd in mijn oren.

De meeste jongens negeerden me, weliswaar niet bewust, zoals de meisjes dat zo goed konden. Ik probeerde simpelweg zo min mogelijk aanleiding te geven tot interactie. De onderwerpen waarover mijn klasgenoten spraken, begreep ik vaak maar half en het formuleren van een snedige zin duurde te lang. Als ik me te behoeftig zou gedragen, liep ik een nog grotere kans om gepest te worden. Te schuw was niet goed, maar me geforceerd en opdringerig gedragen, zou ook niet werken. Ik wist niet goed hoe het wel moest. Ik werd er onzeker van en dat onzekere werkte als een magneet voor pesters en helaas ook voor Rudie. Hij kwam uit Hatert, een buurt in Nijmegen die net als Malvert ook niet bepaald bekendstond als hofleverancier van gymnasiumkinderen, zeker niet vergelijkbaar met de Kwakkenberg of Heilig Landstichting waar veel van mijn Lacoste-shirtdragende medescholieren woonden. Rudie en ik hadden dus iets gemeen, of we nu wilden of niet. Hij hoopte bij de andere aasgieren in het gevele te komen door mij als hun nieuwe prooi aan te bieden. Als ik langsliep, fluisterde hij steevast in mijn oor: ‘Je moeder is een hoer.’ Toen ik daarop niet reageerde ging het fluisteren over in snauwen. Na drie maanden vond ik het welletjes en zei ik dat hij toch ook van de rector begrepen had dat mijn moeder was verongelukt. Ik voegde daaraan toe dat ik het behoorlijk lastig had met mijn gezinssituatie: ik probeerde hem te overrompelen met de waarheid. Misschien hoopte ik op mededogen, maar mijn verhaal maakte op Rudie geen enkele indruk. Hij keek me laatdunkend aan met zijn kleine, halfgesloten ogen, gedeeltelijk overwoekerd door het rossige haar van zijn borstelige wenkbrauwen. Hij haalde zijn neus op, snoof minzaam en liep weg. Ook

in de weken daarna bleef hij me toeroepen dat mijn moeder een hoer was, regelmatig afgewisseld met ‘smerige kuthoer’. Ik vertelde het een keer aan een leraar, maar die had ‘absoluut geen zin in gedoe’.

Een van Rudies meelopers dacht ongestraft hetzelfde zinnetje tegen mij te kunnen bezigen. Dat was het kantelpunt. Het ventje, een tweedeklasser, keek nadat hij tegen me had geschreeuwd vol trots in de richting van Rudie. Ik versteende, maar wist dat ik dit niet langer op z’n beloop kon laten.

Het was de sterfdag van mijn moeder, de vierde alweer. Ik voelde me beroerd, poetste mijn tanden en zag in de spiegel aan de rode kringen onder mijn ogen dat deze stemming niet met een glaasje water viel weg te spoelen. De gedachte dat mijn vader weer op geen enkele manier aandacht aan haar sterfdag zou schenken, ergerde me. Op haar eerste sterfdag had hij dat wel gedaan, met een brandend kaarsje op de schouw. Hij dronk een glaasje port en hij vroeg zowaar of ik ook iets wilde drinken. Ik had het niet verwacht en daardoor kon ik zo snel niets verzinnen. Mijn ‘nee, dankjewel’ bedoelde ik vriendelijk, maar het klonk per ongeluk snauwerig. Mijn vader verstarde, dronk in één slok zijn glas leeg en liep weg. De sterfdagen daarna gebeurde er niets meer. Het kon zijn dat hij speciale aandacht niet meer aan mij besteed vond, of dat hij het eigenlijk de eerste keer ook al overdreven sentimenteel had gevonden, omdat zij tenslotte de gene was die ervandoor was gegaan. Het kon ook zijn dat hij het compleet was vergeten. Hij lag nog gewoon in zijn bed te rotten, of hij was de deur uit om zijn autistische rondje door de buurt te maken voordat hij de tv aanzette. Ik had geen zin om te kijken.

Ik smeerde twee lichtbruine supermarktboterhammen die al een paar dagen lagen uit te drogen in de mand. Ik was te misse-lijk om te eten. Ik bladerde door een huis-aan-huisblad, de enige krant die we hadden. Toen ik op mijn horloge keek, was het al bijna kwart voor acht. Ik had allang op mijn fiets moeten zitten. Het waaide flink en het was smerig winterweer met overal nog hard opgevroren sneeuwresten. De verloren tijd kon ik niet meer

helemaal inhalen, maar het scheelde maar een minuut of vijf. Toch mocht ik de les niet meer in. ‘Sorry David, maar dit is niet de eerste keer deze maand.’ Ik hield er niet van om me te moeten melden bij de claviger. Allemaal te veel aandacht.

Rudie had het uitgerekend in de eerste pauze al op mij voorzien. Met zoveel chagrijn in mijn lijf kon dat weleens vette pech voor hem betekenen. Vanuit mijn rechterooghoek zag ik hem op mij afkomen, met dat gluisperige tweedeklassertje in zijn kielzog. Hij moest het eens wagen! Ik ging wat langzamer lopen. Rudie was nu dichtbij en, jawel, hij boog zich al naar voren om zijn wijsheid te debiteren. Ik denk dat ik hem hard had willen duwen. Rudie siste: ‘Jouw moeder is een smerige...’ waarna de fluittoon die ik lange tijd niet meer gehoord had, zich snerpend aandiende. Het flitste in mijn hoofd. Ik draaide me om, zette een katachtige stap opzij en gaf hem een korte maar uiterst explosieve Muay Thai-klap vol tegen de onderkant van zijn kaak. The perfect hit. Rudie sloeg als een plank achterover. Hij klapte met zijn achterhoofd op de vloer dat het kraakte. Ik schrok. Dit was niet de bedoeling. Zijn hoofd zat al snel onder het bloed en erger nog, hij bewoog niet meer. Van alle kanten kwamen hulpstroepen aangesneld. Driftig poogden ze hem bij bewustzijn te brengen.

Onze rector was klein van stuk, maar pakte mij hardhandig bij mijn arm en duwde mij zijn kamer binnen. ‘Schikowski, ben jij nondeju helemaal van God los?’ Nooit werd ik alleen bij mijn achternaam genoemd. Het besef dat mijn schoolcarrière vroegtijdig ten einde zou komen, maakte me ijselijk kalm. De fluittoon verdween. Nu mocht ik geen fouten maken. Een traan vol valse spijt rolde over mijn wang. Met trillende stem vertelde ik hoe dit zo vreselijk mis was gegaan. De rector wilde me eerst ruw onderbreken, maar na mijn met overslaande stem ‘luistert u alstublieft even naar me’ liet hij me doorpraten. Ik vertelde hoe erg ik mijn moeder miste en dat mijn vader me nog niet zo lang geleden onverwacht van de pianokruk had geslagen en hoeveel erger ik mijn moeder daardoor miste. ‘Rudie wist goed dat het gevoelig lag. Ik had hem zo vaak gesmeekt ermee op te houden.’ Nog een

traan. ‘En dan zegt Rudie dat mijn moeder nooit van mij gehouden heeft, dat ik per ongeluk verwisseld ben in het ziekenhuis en dat ze bij ons is weggegaan om bij iemand anders een kindje te maken waar ze wel van zou kunnen houden.’ Ik keek de rector met grote hondenogen aan. ‘Ik sta er helemaal alleen voor. Ik heb niemand, helemaal niemand. En dan noemt die zak haar uitgerekend op haar sterfdag ook nog eens een kuthoer.’ Korte stilte. ‘Er waren zoveel dingen die mama en ik nog samen wilden doen.’ Alles haalde ik uit de kast.

Gehaast liep de claviger de kamer binnen. ‘Rudie is weer aanspreekbaar,’ zei hij met een zucht van opluchting. Hij keek me aan alsof ik een dode vis was waarop hij het liefst zijn schoen zou willen plaatsen. ‘O, wat ben ik blij om dat te horen,’ snotterde ik en sloeg mijn handen voor mijn ogen. ‘Ik heb dit nooit zo gewild, echt niet.’ Toen ik mijn handen voor mijn ogen weghaalde, zag ik dat de rector opstond en snel even zijn eigen ogen droogwreef met een klein roze zakdoekje. Hij liep naar de deur, gaf de claviger twee klopjes op zijn schouder en zei: ‘Kom maar mee, Gustaaf. Het is goed zo.’

Dat ik voor het eerst in mijn leven helemaal zelf iets ten goede had gekeerd, gaf me een gloeiing in mijn middenrif. Mijn toneelstukje verdiende niet de schoonheidsprijs, want Rudie had het allemaal niet letterlijk zo tegen me gezegd, maar het hād gekund. Soms heiligde het doel de middelen. Ik was vooral blij dat ik één keer allemaal zinnen achter elkaar had geproduceerd, zonder ook maar de minste hapering. Dat Rudie opgenomen moest worden in het ziekenhuis was niet mijn bedoeling, maar zijn getreiter diende te stoppen. De rector was een allervriendelijkste man, klein van stuk met een grote voorliefde voor geschiedenis. Hij kon prachtige verhalen vertellen. Hij wandelde vaak in de stad met zijn hondje. Niet iemand om op deze manier voor de gek te houden. Ik wist me groot te houden en miste mijn moeder, daar was geen woord aan gelogen.

Lize, een vrij onopvallende klasgenote, bevestigde bij de rector dat Rudie het vaak op mij had voorzien. Mijn schorsing bleef

daardoor beperkt tot vijf weken. Wel moest ik beloven nooit meer fysiek geweld te gebruiken, hoe erg ik ook beledigd zou worden. De klap die ik Rudie had gegeven was zo hard dat ik mijn rechterhand behoorlijk had bezeerd. Door de adrenaline had ik dat niet meteen in de gaten, maar nog aan het eind van de bewuste middag begon mijn hand te zwellen. Het middenhandsbeentje van mijn ringvinger was gekneusd, of kon net zo goed gebroken zijn. Een koud washandje hielp niet, de pijn werd de dagen erna alleen maar erger. Mijn vader zei dat hij voor zoiets onbenulligs echt niet van plan was om met mij naar de huisarts te gaan. De zwelling verdween na een paar dagen, maar iets van een verdikking bleef. De vingervlugheid in mijn rechterhand was ik kwijt, dat ging nooit meer goedkomen vreesde ik. Spinnijdig was ik dat pianospelen niet goed meer lukte.

Na mijn schorsing bedankte ik Lize voor haar steun. Ze was een klasgenote die ik nooit zo had opgemerkt, maar door het voorval werd ik naar haar toe getrokken. Geregeld had ze naar mijn toestand geïnformeerd. Onverwachts pakte ze mijn beide handen vast en zei met verlangende ogen: ‘Graag gedaan, David!’ Ze wilde troostend zijn en mogelijk nog veel meer, maar daar was ik niet aan toe. Het was een allervriendelijkst meisje, maar net als ik erg teruggetrokken en zeker nog niet zo uitontwikkeld als enkele andere van onze klasgenoten. Ze had magere armen die als potloden uit haar mouwtjes staken. Haar borsten hadden de omvang van spiegeleitjes, waarvan ik dan veronderstelde dat de dooiers wat al te haastig in de pan waren doorgeprikt. Het verlangen in haar ogen wilde ik ook niet beantwoorden. Ze zou me verstikken onder haar truttige bemoedering. Ik zou een sukeltje zijn, haar troostpop, dan kon ik beter op mezelf blijven. Ik deed wel vriendelijk tegen haar. Bij wiskunde ging ik zelfs naast haar zitten en spraken we wat met elkaar, meestal over huiswerk.

Rudie kwam een maand na mijn schorsing pas weer op school. In plaats van hem mijn excuus aan te bieden, zei ik dat ik hem zonder aarzeling opnieuw het ziekenhuis in zou slaan als hij mij nog een keer zou lastigvallen. Hij moest het ook niet in zijn hoofd

halen om mijn dreigement publiekelijk te maken. De apenrots was met dit voorval opnieuw ingedeeld, al was de plek die ik daarop innam niet eenduidig. Mijn klasgenoten bleven me vooral uit de weg gaan. Niet veel later ging Rudie van school. De klap had concentratieproblemen opgeleverd en het ging al niet zo makkelijk. ‘Het was toch geen echt gymnasiumkind,’ werd gezegd. Na bijna vier jaar was je blijkbaar nog steeds geen gymnasiumkind. Rudie en ik hadden dus nog iets met elkaar gemeen; ook hij moest er maar wat van zien te maken.

De meeste dagen gingen voorbij zonder bijzonderheden en waren inwisselbaar, met na school rustig op mijn kamer huiswerk maken en dan een uurtje naar beneden om wat te eten of tv te kijken. Of, als mijn vader niet thuis was, pianospelen voor zover dat nog ging. Ik zat inmiddels in de vijfde klas en ook dat schooljaar begon al redelijk op zijn einde te lopen. Als een van de weinige jongens had ik Duits in mijn vakkenpakket gekozen. In een naïeve poging een daad te stellen, overwoog ik eerst om dat vak alsnog te laten vallen en dat mijn vader eens flink in te wrijven. Ik kreeg alleen niet verzonnen hoe ik dat zou doen. Daarnaast ging Duits me aanzienlijk makkelijker af dan Frans. Opportunisme won het van daadkracht en daarom draaide ik het om. ‘Pap, ik heb Duits gekozen als tweede moderne taal!’ Niet eerder had ik mijn vader ‘pap’ genoemd en ik sprak het ook nog eens uit met een aanstellerige jongensachtigheid, alsof ik zojuist de Staatsloterij had gewonnen en de hoofdprijs met hem wilde delen. Van achter het huis-aan-huisblad kwam de mokerslag, ruim voor de fysieke mokerslag. Hij zei: ‘Jij denkt toch serieus niet dat ik mij ook maar ene reet interesseer voor wat jij wel of niet kiest?’ Met een vlam in mijn maag droop ik af naar mijn kamer.

Voor de meeste jongens in de bovenbouw leek het leven vooral te draaien om stoer doen, en meisjes. Ik hield me niet echt met meisjes bezig, met niemand eigenlijk. Ik had wel oog voor vormen en rondingen, het aanwezig zijn ervan, of juist het ontbre-

ken zoals bij Lize. Ik fantaseerde ook wel, maar onschuldig. Over hand in hand lopen met het mooiste meisje van de school, op het schoolplein, en dan hopen dat de jongens vol ongeloof zouden kijken.

Mijn fascinatie voor mijn lerares Duits, juffrouw Ellenique, was anders. Daar gingen mijn dromerijen wel verder. Ik fantaseerde hoe het zou zijn om met haar te zoenen, echt te zoenen, op een schoolfeest tijdens een schuifelnummer. Juffrouw Ellenique had dezelfde elegantie als mijn moeder, dezelfde mooie blonde lange haren en ook een duidelijke voorliefde voor vuurrode nagellak. Niet alleen haar uiterlijk, maar vooral haar ondoordringelijkheid deed me aan mijn moeder denken. Ze had diezelfde blik die een geheim leven verraadde waarover ze vast pas na een heel lange tijd samen iets los zou laten. Ik vond haar mooi met ogen die kristalhelder blauw leken en dan toch weer neigden naar zeegroen. Ze was nauwelijks te peilen, afgezien van het feit dat ik lang oogcontact doodeng vond. Ze leek me rond de dertig, al vond ik dat lastig in te schatten. Ze had een fijne neus, zachte bescheiden lippen die zelden waren gestift, maar toch iets vurigs hadden. Zakelijke strakke trekken die maakten dat niemand uit mijn klas haar durfde aan te spreken over iets persoonlijks. Haar schoonheid schiep een afstand, nog eens benadrukt door haar chique stijl van kleden. Een beetje mannelijk zakelijk, strak aftekenende broeken, laarzen met hoge hakken en een nogal getailleerde blouse die haar vormen extra goed accentueerden. Haar lessen waren altijd uitstekend voorbereid, bijna maniakaal precies. Lachen deed ze nooit, glimlachen hoogst zelden. Meestal had ze een half afwezige blik. Het lag in die schaarse momenten van kortstondig oogcontact, ik las daarin een diep verlangen om elkaar te troosten.

Op donderdagen had ik het eerste uur vrij. Juist vanwege die extra tijd vertrok ik vaak net te laat van huis en begon ik te twijfelen over het klaslokaal. Dan etaleerde zich mijn talent om precies de verkeerde keuze te maken. Bij het biologielokaal, helemaal achter in de gang op de begane grond, wist ik dat ik me

weer vergist had, want op donderdagen werd Duits op de eerste verdieping gegeven, met uitzicht op de Oranjesingel. Juffrouw Ellenique stond op de lege gang voor de klas en wilde net de deur dichtdoen. Stond ze mij op te wachten? Meestal zei ze niets, maar dit keer had ik pech. ‘Te vaak te laat, jongeman!’ zei ze. Voor straf moest ik vooraan gaan zitten, nog twee banken tussen de verhoogde lessenaar vrijlatend. Mijn klasgenoten werden naar de middelste rij en de rij het dichtst bij de deur gedirigeerd. Ze zei dat als ik het zo nodig vond een buitenbeentje te zijn, ik dat dan ook maar duidelijk moest maken aan de klas. ‘Misschien leer je het dan wel af.’ Niemand haalde het in zijn hoofd te protesteren.

Juffrouw Ellenique droeg een azuurblauw zomers jurkje, tamelijk kort, frivool, net tot halverwege haar bovenbeen. Iets klopte hier niet. Ze leek afwezig, anders dan anders en toch had ze iets gejaagds over zich. Ze gaf ons een onmogelijke schrijfopdracht waarin we de verschillen en overeenkomsten tussen *Egoïsmus und Altruïsmus* moesten duiden aan de hand van drie voorbeelden. Lize vroeg voorzichtig wat altruïsme ook weer precies betekende, waarna juffrouw Ellenique haar zonder pardon de klas uit stuurde. Op Lize viel nooit wat aan te merken. Ze keek beteuterd, maar had niet de moed te protesteren. ‘So dumm,’ voegde juffrouw Ellenique misprijzend toe nog voordat Lize de deur achter zich had dichtgedaan.

Het was doodstil in de klas. Mijn klasgenoten waren geconcentreerd aan het schrijven, maar mij lukte dat niet, zo helemaal vooraan in de klas in mijn eentje. Ik legde mijn pen zachtjes neer en keek op van mijn lege vel. Het was alsof ze daarop had gewacht. Toen ze zag dat ik opkeek, spreidde ze langzaam haar benen. Onthutst keek ik haar aan. Haar ogen schitterden kristalblauw. Uit haar sacrale blik kon ik niets aflezen. Brandend van nieuwsgierigheid liet ik haar blik los en keek weer naar beneden tussen haar benen. Traag deed ze die verder uit elkaar, steeds ietsje verder, tot uiteindelijk wagenwijd. Juffrouw Ellenique droeg niets onder haar jurkje, helemaal niets. Door het felle licht was alles glashelder te zien. Als een lichtkoker viel het zon-

licht vanuit de Oranjesingel precies tussen haar benen. Zo zag ik dat wat ze mij klaarblijkelijk wenste te openbaren. En wat ik zag had niet de onschuldige verschijningsvorm van een kut zoals ik die kende uit de biologieboekjes. Nee, dit was anders, deze leek mij naar verbinding te snakken, een zuigmond die hapte en snapte. Het weinige schaamhaar dat ik kon zien, was van een keurige schoonheid die flink contrasteerde met de bloeddorst van haar opening. Zulk donzig schaamhaar verwachtte ik eerder bij meisjes van mijn leeftijd. Pats! Als een klapmes sloot juffrouw Ellenique haar benen weer.

De volledige spreidstand zal hooguit een paar lange seconden hebben geduurd, misschien nog minder. De krachtige beweging waarmee ze haar benen bij elkaar sloeg, deed verschillende klasgenoten even opkijken van hun werk. Vanuit hun positie konden ze onmogelijk hebben gezien wat ik zag. Ik voelde hoe mijn onderlichaam zich roerde. Krachtig trok het samen, er gloeide iets, het werd bijna pijnlijk. Een hees gevoel in mijn keel en een miselijkmakend kloppen van het bloed naar mijn hoofd, met forse druk op mijn slapen. Mijn erectie kwam opzetten met een voor mij onbekend krachtige drift. Het scheelde weinig of mijn stijve zou zich dwars door mijn Trevira-2000-broek heen een weg naar buiten banen.

Ze keek me even aan. Niet uitdrukkingsloos, maar ook niet als een schuldbewuste fee. Ze keek weg naar de rijen waar mijn klasgenoten zaten. ‘Jullie hebben nog een kwartier.’ Het werd muissstil in de klas. Ik kreeg nog steeds geen letter op papier. Klopte het wel wat ik zojuist had gezien, of hallucineerde ik? Mijn erectie was het antwoord

Juffrouw Ellenique gebod ons onze pennen neer te leggen en vroeg meteen of ik naar voren wilde komen om voor te lezen wat ik allemaal voor moois had opgeschreven. Zelfs de schrik van het naar voren komen, had geen invloed op wat zich in mijn broek afspeelde. Ik stamelde nog wat van ‘sorry, maar ik wist niks op te schrijven’, maar Ellenique was onverbiddelijk en snauwde dat ik voor de klas moest komen staan en diende voor te lezen

wat ik had opgeschreven. De klas verstarde, nooit eerder had Ellenique zo bijtend geklonken. Ze schrokken vast ook van de tentstok die mijn kanariegele broek deed opbollen. Ik zag hoe ze mij ontzet aanstaarden. Ik probeerde het nog met een schor *'Ich wollte...'* en een tweede iets hoopvollere poging met *'Egoismus oder Selbstsucht ist...'* maar meer lukte niet. Ik kreeg het warm en langzaam voelde het alsof ik los kwam te staan van mezelf. Er ontstond rumoer in de klas, maar niemand durfde hardop te lachen. *'Raus! Wegwezen jij!'* Zonder aarzeling stuurde juffrouw Ellenique mij de klas uit. Beduusd probeerde ik oogcontact te zoeken, maar ze ontweek mijn blik.

Ik griste mijn boekentas mee en vluchtte de klas uit. Lize stond iets verder op de gang te wachten en hoopte wellicht een medestander gevonden te hebben om samen bij de rector verhaal te kunnen halen, maar ze deinsde achteruit toen ook zij de bolling in mijn broek gewaarwerd. *'Sorry,'* mompelde ik toen ik langs haar liep en de trap naar beneden afstormde op weg naar buiten. Als een bezetene fietste ik naar huis.

Het was niet normaal wat ik had gezien, maar toch wilde elke vezel in mij juffrouw Ellenique na het weekend weer gehoorzamen. Ik moest weten wat ze mij duidelijk wilde maken. Voelde ze zich op een verboden manier tot mij aangetrokken, of had ze juist een hekel aan mij?

Het antwoord zou ik niet krijgen. De eerstvolgende schooldag bleek juffrouw Ellenique zich te hebben ziek gemeld. Ze kwam niet meer terug, zei de rector, nooit meer.

Ik was een verliefde puber, maar ik durfde niemand iets te vragen. Wat was er met haar aan de hand? Weken liep ik met fysieke pijn op het schoolplein, keek ik door de schoolramen naar buiten in de hoop dat ik haar toch weer, op haar rode racefiets, het plein op zou zien fietsen.

Ik fantaseerde veel over haar. Als ik vanuit mijn slaapkamer-
raam in Malvert naar de sterren keek, dan snapte ik niet dat er geen einde was, maar ik snapte ook dat het nog onvoorstelbaar-

der was om wel een einde te verwachten. Dan moest je het niets achter het einde begrijpen en dat kon ik niet. Als ik naar de sterren keek, dan hoopte ik vooral één ding en dat was dat juffrouw Ellenique, van waar ze ook was, op precies hetzelfde moment, naar precies dezelfde schitterende ster keek als ik.

Veel later zag ik de beroemde spreidscène van Sharon Stone in *Basic Instinct* van Paul Verhoeven. Hoewel de scène onvergelijkbaar was, wist ik toen pas zeker dat ik het niet had gefantaseerd. Er waren klaarblijkelijk vrouwen die hun benen uit elkaar deden om zich te laten zien. Het voorval heeft vast mijn voorliefde voor mysterieuze vrouwen aangewakkerd, hun vreemde gedrag, hun asymmetrie, een met de buitenkant dissonerende binnenkant. Wat wilden vrouwen die zoiets deden nu zeggen? Hadden ze soms een geheim dat ze wilden delen? Ik wilde niets liever dan het prinsje zijn aan wie juffrouw Ellenique al haar geheimen toevertrouwde, maar juffrouw Ellenique bleef voor altijd weg, net als mijn moeder.